

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 4, 2011

[Назад](#)[Головна](#)

УДК 338.24

*М. В. Вишиванюк,
кандидат економічних наук,
здобувач Академії муніципального управління*

ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ДЕРЖАВНОГО SMART-УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАМИ

***Анотація.** В статті запропоновано впровадження стратегічного державного smart-управління регіонами в основу якого покладено формування в Україні комплексу «інтелектуальних мереж» та створення конвергентного кластеру*

***Ключеві слова:** державне управління, інформаційне суспільство, електронне урядування, електронний уряд, інтерактивність, розумне управління.*

***Summary.** The article reviews the implementation of strategic state smart-control region which is based on the formation of the complex of Ukraine "intelligent networks" and the creation of convergent cluster.*

***Keywords:** public administration, information society, e-governance, e-government, interactivity, smart-management.*

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Основою підвищення державою конкурентоспроможності регіону може виступити інноваційна система, інтегруюча науково-технічний, технологічний, інвестиційний та людський потенціали регіону. Як показує практика, розвиток інноваційної системи на регіональному рівні, що відповідає новим реаліям і перспективам довгострокового стійкого зростання, стикається з багатьма системними проблемами, але при успішному використанні існуючих інструментів дані проблеми можуть бути вирішені [1; 3]. Основною метою впровадження smart-управління є підвищення рівня життя та добробуту жителів, поліпшення і модернізація, пропонувані державою послуг, а також оптимізація та інтеграція міських мереж, таких як транспортна, комунальна, інфо-комунікаційна в єдину, високотехнологічну платформу.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Стратегічні основи економічного розвитку регіонів відображено у працях учених, серед яких О.М. Алімов, О.А. Амоша, О.О. Бакаєв, З.С. Варналіш, В.В. Волошин, В.М. Геєць, Б.М. Данилишин, М.І. Долішній, Я.Б. Олійник, Н.В. Танчук, М.А. Хвесик, Л.Г. Чернюк, М.Г. Чумаченко, Л.Б. Шостак та ін. Дослідженню впровадження портальних технологій в державне управління присвятили свої праці вітчизняні науковці Г. Почепцов, С. Чукут, І. Клименко, К. Линьов, О. Голобуцький, О. Шевчук і Д. Дубов.

Незважаючи на достатній рівень дослідження проблеми формування та реалізації стратегії регіонального розвитку залишаються невирішеними багато питань, особливо в частині розумного державного управління.

Цілі статті. Дослідити можливості підвищення рівня життя та добробуту населення регіонів, поліпшення і модернізації державного регіонального регулювання за рахунок smart-управління.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На тлі фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр., ставлення в країнах ОЕСР до державного регулювання кардинально змінилося. Не відмова від регулювання на користь ринку, а детальна оцінка та раціональний вибір варіантів регулятивних заходів стають трендом сучасної регуляторної політики і її ядра – оцінки регулюючого впливу. В ЄС проголошена орієнтація на «розумне регулювання» («smart regulation»), концепція якої є академічного розробкою кінця 90-х-початку 2000-х рр., спрямованою на подолання розриву між прихильниками розширення державного контролю та нагляду, з одного боку, та прихильниками дерегулювання - з іншого [2; 5]. Довгий час «розумне регулювання» залишалось частиною академічних дебатів, але під час кризи експерти підказали голові Європейської комісії Ж.М. Баррозу вдалий слоган для ребрендингу концепції better regulation і посилення її базового елементу - оцінки впливів - і тим самим сприяли розвитку ідеології розумного регулювання в Стратегії Європейського Союзу до 2020 року.

У другій половині 2012 року Європейська комісія представить свій звіт про введення механізмів, компонентів розумного регулювання на європейському рівні, і на рівні національних урядів. Концепція «розумного регулювання», прийнята в ЄС у 2010-му р., складається з трьох компонентів. Перший - комплексна система ОРВ на всіх етапах державно-управлінського циклу - від проектування нових актів до ретроспективного очищення вже існуючих. Другий - кооперація виконавчих, законодавчих і контрольних органів країн-членів ЄС. Третій - участь груп інтересів і громадян у процесі ОРВ [7].

Основою «розумного регулювання» (smart) є розвиток інтелектуальних систем та мереж. У той же час поки ні за кордоном, ні в нашій країні не існує комплексної концепції формування інформаційно-інтелектуальних основ підвищення ефективності державних управлінських технологій на основі інтелектуальних мереж. У численних наукових і практичних розробках і в публікаціях істотна увага приділяється приватним питанням підвищення ефективності управління в різних сферах предметної діяльності [6].

Формування в Україні комплексу «інтелектуальних мереж» в управлінні регіонами закономірно веде до створення нового системно-структурного утворення, який можна назвати конвергентним кластером (рис.1). Конвергентність підкреслюється створенням необхідних умов цілеспрямованого поліпшення функціонування системи в цілому. В конвергентному кластері використання розподілених управлінських контентів інтелектуального характеру базується на побудові організаційних структур і систем керування в рамках простору інтелектуальних середовищ.

Перспективою розвитку конвергентного кластеру є тенденція, яка повинна в кінцевому підсумку призвести до впорядкованого функціонування та взаємодії розподілених інформаційних об'єктів, інформаційних мереж і споживачів інформації (користувачів інформаційних ресурсів) за рахунок інтелектуальних можливостей та багатостороннього обміну даними на міжрегіональному рівні на основі принципів їх інтеграції [6].

За основу моделі старт-розвитку можливо взяти модель розвитку Європейських «розумних» міст, заснована на взаємодії 6 характеристик: розумної економіки, розумного управління, розумного життя, розумної мобільності, розумних людей і розумного оточення. Синергія всіх цих характеристик дає концепцію «розумного» регіону. Але впровадження високих технологій, звичайно, не самоціль. Важливо, щоб вони реально впливали на якість життя в регіонах.

Рис.1. Загальна схема формування конвергентного кластера розумного державного управління регіонами
Інформаційне джерело: власні дослідження

Концепція «розумного управління», як відомо, може бути реалізована тільки тоді, коли до вирішення буквально всіх її підзадач активно залучаються інформаційні технології. Метою «Smart» є підвищення глобальної конкурентоспроможності та покращення іміджу регіону для залучення інвестицій і зростання якості життя населення.

В smart-управлінні існують нові цінності які формують регіональну середу (рис.2). Необхідною умовою Smart-управління є створення електронного уряду та спеціалізованої системи обміну інформацією, тому сьогодні очевидною є необхідність створення системи електронного документообігу (СЕД), яка покликана забезпечити співробітників оперативною, актуальною та достовірною інформацією для прийняття управлінських рішень. Впровадження СЕД дозволяє придбати величезну гнучкість в обробці та зберіганні інформації і змушує систему працювати швидше і з більшою віддачею.

Рис. 2. Нові цінності smart-управління
Інформаційне джерело: власні дослідження

Використання електронного уряду дозволяє істотно розширити канали взаємодії, підвищити його якість і тим самим сприяти зміцненню громадянського суспільства, а, отже, держави в цілому.

У регіонах з розвинутою інформаційною системою управління суспільними фінансами, враховуючи величезну виконану роботу і досягнуті результати, доцільно розглядати варіант інтеграції з державною фінансовою системою.

Основне нововведення полягає у формуванні єдиного електронного циклу бюджетного процесу, який обов'язково повинен забезпечувати взаємозв'язок стратегічного планування з процесом бюджетного планування, єдиний процес виконання бюджету, вбудовані засоби моніторингу досягнутих результатів за обсягами і якістю наданих державних і місцевих послуг. Доцільно передбачити спеціальні підсистеми для повного взаємозв'язку з процесом державних закупівель, включаючи процедури планування закупівель та виконання державних (місцевих) контрактів. Всі процеси повинні покриватися підсистемою автоматизованого державного (регіонального) фінансового контролю. Одна з головних цілей централізації - інформаційні потоки повинні стати тільки електронними (паперовий документообіг виключається) з формуванням єдиних облікових реєстрів та класифікаторів з належною мірою відкритості та прозорості на базі публічних порталів. Різні варіанти численних звірок фінансових показників, що застосовуються сьогодні на регіональному рівні між відомствами і тим більше всередині одного відомства, суперечать принципу одноразового введення інформації та повинні бути заміщені інтегрованою інформаційною системою. Можливе створення набору інструментів для регіональної централізованої інформаційної системи управління суспільними фінансами як в окремій території, так і в регіоні в цілому.

Державна інформаційна система передбачає можливість взаємодії з інформаційними системами регіонів та органами місцевого самоврядування. Пропонована схема реалізації єдиної інформаційної системи державного управління регіональними фінансами наведена на рис. 3

Очікувані ефекти від впровадження даної системи для основних споживачів:

Для державних установ:

- економія коштів на закупівлю і підтримку програмного забезпечення для проектування і виконання бюджету;
- прискорення проходження документів за рахунок організації безпаперового документообігу з застосуванням електронного підпису між установою та її головним розпорядником або фінансовим органом.

Для головних розпорядників бюджетних коштів:

- можливість роботи по проектуванню та виконанню бюджету спільно зі своїми підвідомчими установами в єдиній базі даних;
- можливість контролю та санкціонування операцій по виконанню бюджету підвідомчих установ;
- оперативний моніторинг ходу виконання бюджету підвідомчих установ;
- можливість застосування електронного підпису для організації безпаперового документообігу.

Для керівників та менеджерів:

- можливість аналізу ходу проектування і виконання бюджету з будь-яким ступенем деталізації в режимі online;
- контроль над діяльністю головних розпорядників бюджетних коштів і державних установ в режимі онлайн.

Рис. 3. Схема реалізації інформаційної системи стратегічного управління регіональними фінансами

Інформаційне джерело: власні дослідження

Для бюджетної системи в цілому:

- застосування єдиної для всіх методології проектування і виконання бюджету;
- відсутність дублювання інформації;

- економія бюджетних коштів та підвищення ефективності бюджетних витрат за рахунок уніфікації процедур і скорочення термінів їх виконання, усунення паперового документообігу, скорочення витрат на ІТ фахівців.

Переваги для державного управління регіонами:

- організація взаємної інтеграції автоматизованих інформаційних систем органів влади та різних установ, що беруть участь у бюджетному процесі;
- взаємоузгодження процесів стратегічного і бюджетного планування, моніторингу досягнутих результатів за обсягами та якістю наданих державних послуг.
- взаємна інтеграція бюджетних процесів і процесів розміщення державного замовлення.
- відкритість і прозорість бюджету, надання громадянам і організаціям інформації про хід проектування і виконання бюджету в доступній формі в мережі

Інтернет

Висновки. Таким чином, сформована українська інформаційна інфраструктура з її традиційною, виправданою практикою вирішення інфо-комунікаційних проблем в складних умовах територіального, технічного та природно-кліматичного характеру, вимагає нових управлінських підходів з урахуванням необхідності вирішення завдань з переходу країни на інноваційний шлях розвитку. Державна управлінська інформаційна система вимагає більш високого рівня інтегрованості з регіонами і повинна розвиватися на основі принципів функціонування великих систем. Однак це вимагає перебудови не тільки приєднаних локальних мереж, але і всієї глобальної інформаційної мережі на принципах зазначеного вище конвергентного кластера. Рішення задачі ускладнює наявність слабких і в той же час протяжних інформаційно-управлінських зв'язків на великих територіях, що обмежує можливість збору та аналізу великих потоків інформації по регіонах.

Тобто в нашій країні, її регіонах і містах необхідне техніко-організаційне забезпечення якісно нового рівня інтегрованості інформаційних систем, у тому числі з урахуванням перспективних завдань розвитку.

Список літератури:

1. Варналій З. С. Регіони України : проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : [монографія] / З. С. Варналій, А. І. Мокій, О. Ф. Новікова; за ред. З. С. Варналій. — К. : Знання України, 2005. — 498 с.
2. Гальчинський А. С. Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004–2015 рр.) «Шляхом європейської інтеграції» / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць В. М. — К. : УВД Держкомстату України, 2004. — 282 с.
3. Горин М. П. Просторові фактори розвитку територіально-виробничих систем / М. П. Горин // Регіональна економіка. — 2007. — №2. — С. 49–58.
4. Дубов Д. В. Основи електронного урядування / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 176 с.
5. Ерофеев Е. Електронное правительство: приблизит чиновника к гражданину / Е. Ерофеев. — Режим доступа : <http://www.connect.ru/article.asp?id=5183>.
6. Закон України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки" // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2007. — № 12. — Ст. 102.
7. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьов. — К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. — 192 с.

Стаття надійшла до редакції 19 квітня 2011 року.